

გაზეთი „გოგონა“ ღირს როგორც თფილისში ისე თფილისის გარეთ ერთი წლით 7 მან. ნახევარი წლით 3 მან. თფილისში 80 კაპ. თფილისის გარეთ 90 კა. სამი თვით თფილისში 2 მ. 20 კა. თფილისის გარეთ 2 მ. 50 კა. საზღვარ გარეთ—ორჯერ მეტი იმაზე, რამდენიც თფილისში ღირს.
განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ კვარტალზე პეტრიტით—15 კაპ. უკანასკნელი კვარტალზე—10 კაპ. მგლოვიარა განცხადება თითოჯერ საღამოს 4 საათამდე 3 მან. 4 საათის შემდეგ—მეტი. გაზეთის გამომცემი მხოლოდ თვის პირველ რიცხვიდან.
ხელმოწერილი წერილები არ დაბეჭდვება. დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენტები არ იწინააღმდეგებიან და მთხრობები. წერილობით პასუხისთვის საჭიროა საფოსტო მარკები. ადრევის გამოცემა თფილისიდან თფილისის გარეთ ღირს 80 კაპ. სხვაგან—40 კაპ. ცალკე ნომერი ღირს ყველგან ერთი მარკით. რედაქციის ადრესი: თფილისი, რუსის ქუჩა № 8.

საკოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

ყოველდღიური საკოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

„გოგონა“

მიიღება ხელის მოწერა 1910 წლისათვის

გაზეთი ღირს:

თფილისსა და თფილისის გარეთ: ერთი წლით 7 მან., ნახევარი წლით 4 მან., სხვაგან: ერთი წლით 14 მან., ნახევარი წლით 7 მან. სამი თვით: თფილისში 2 მ. 20 კა., თფილისის გარეთ 2 მ. 50 კა., ერთი თვით: თფილისში 80 კაპ., თფილისის გარეთ 90 კაპ.

ხელის მოწერა მიიღება:

თფილისში „გოგონა“-ს კანტონში, ბათუმში, სპირიტუალში და ჯაბურჯანში რკინის გზის შტაბში, ქუთაისში ის. კუკუნიძისთან, ჩხატარაძისთან, თავართყაშვილისთან—წიგნის მაღაზრის, თბილისში—მ. თაყაიშვილისთან, ხადაშელისთან, ფოთში მ. შურუშვილისთან. დანარჩენ ადგილებიდან ფოსტით უნდა გამოგზავნონ ფული რედაქციის კანტონში.

რადგან ადრესების დაშვება ბევრ დროსა და შრომას მოითხოვს—იმ ხელის მოწერლებმა, რომელთაც მომავალი წლის 1 იანვრიდან სურთ გაზეთის მიღება, აუცილებლად ამა წლის დეკემბრის განსვლამდე უნდა მოაწერონ ხელი.

რედაქციის ადრესი: რუსის ქ. № 3 ზემო სართული. ფულის გამოსაგზავნი ადრესი: Тифлисъ, тип. «Промы», Халистрату Конст. Цуладзе.

გლენი კაცის ისტორია

მიიღება ხელის მოწერა „გლენი-კაცის ისტორია“-ზე

ცნობილი თხზულება ერკმან-შატრიალისა. სრული თარგმანი ფრანგულიდან ივ. მაჭავარიანის მიერ, ავტორთა სურათებით და მათი ბიოგრაფიული ცნობებით.

წიგნაკრის წიგნისა:

- ნაწილი პირველი—1789 წ. საერო კრება.
- ნაწილი მეორე—1792 წ. სამშობლოს განსაცდელი.
- ნაწილი მესამე—1792 წ. წყლისა და ხრახუნის უკუბრუნება.
- ნაწილი მეოთხე—1789 წ. მამულიშვილი მონაპირი.

ოთხეუ ნაწილი ერთ წიგნად გამოვა დაახლოებით 1100 გვერდამდე დიდი ფორმატის. ხელის-მოწერით ელრება მხოლოდ **მარტი მანეთი**.

ხელის-მოწერა დაიწყო ამა 1909 წლის 15 ნოემბრიდან, გაგრძელდება 1-ლ იანვრამდე მომავალ 1910 წლისათვის. ხოლო ამ დღიდან შესწავლება ხელის-მოწერა და ორი კვირის შემდეგ წიგნის ბეჭდვას შევედგებით. დაიბეჭდება **იმდენი, რამდენიც ხელის-მოწერილი იქნება.**

ვისაც სურს ამ წიგნის შეძენა, უნდა ეცადოს უსათუოდ 1-ლ იანვრამდე მოაწეროს ხელი, ვინაიდან ეს წიგნი **ცალკე განსვლამდე არ გასვლავს.** იმ ადგილებიდან, სადა ჩვენ ადრეტი არ გვყავს, ხელის-მოწერლებმა ერთი მანეთის გარდა უნდა გამოგზავნონ კიდევ ათი შაური ფოსტის ხარჯით ე. ი. სულ 1 მ. 50 კა. თითო წიგნზე; ფულის მაგიერ შეიძლება ფოსტის მარკების გამოგზავნაც საგანგებო წერილით. (зак. письмом). გამოცემლობა ეცდება წიგნი დანიშნულ დროზე გამოსცეს. გამოცემის ტენიკური მხარე მტკიცე ნიადგზე დაუყუდეთ და ისეთი დარბაზობა, როგორც მოხდა „კონომიურ მეცნიერების მოკლე კურსი“-ს გამოცემაზე, ამიერიდან აღარ განმეორდება. წიგნი დაახლოებით პირველ პარლისთვის დაურთავდება ხელის-მოწერით.

თუ სად და ვისთან მიიღება ხელის მოწერა, ამის შესახებ იხილეთ ცალკე განცხადება, რომელიც „გოგონას“ და „დროების“-ს დეკემბრის ნომრებთან ერთად დაურთავდა ხელის მოწერით.

ფული და სხვა მაწერ-მოწერის ქაღალდები, აგენტურის და ხელის-მოწერის შესახებ უნდა გამოგზავნოს შემდეგი ადრესით: Тифлисъ, Василю Гадилы. Кирочная ул. № 9.

წიგნების გამოცემა. ახს. „ალიონი“-ს გამგე ვახილ გადილია. (20—10)

ღრმად დამწერებული ძეგლი და ბესარიონ და ასინეთი ქაშუშაძეები, რძლები: ანნა და მელიკო ქაშუშაძეებისა, დისწული ნადეჟდა და ერთგული ნათესავი ელისაბედ სხირტლამე აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთა ტრიტიკულ გარდაცვალებას—ძვირფასის

განტანგ თედორეს-ძე ქაშუშაძისას

დასაფლავების დღე ცალკე იქნება გამოცხადებული.

კბილის ექიმი

ი. ვ. ჯანტუჩია

იღებს ავანთყოფებს დღით 8—12 ს. საღამოთი 3—7 ს. კვირა-უქმე დღეს 9—1 საათ. ავკალის № 71 (კროჩნი ქუჩის ახლოს).

კბილის ექიმი

ს. გ. შატერიაძე

დღით მიიღება ავანთყოფები 11 საათიდან 2 საათამდე. საღამოს 5—7 ვერის დღით 10 სან. 15.

ფარმაცია

ლეონტი შარკალია

დაბრუნდა და განაახლა ავანთყოფთა მიღება შუადღის 3—6 საათამდე. ადრესი: გოგონის ქუჩა № 68.

დ. ქიათურაში კბილის ექიმი

ე. ტ. ლორის-მელიქოვი

იღებს ავანთყოფებს დღის 10—2 საათამდე და ნაშუადღევს 4 საათიდან 8 საათამდე. ადრესი: გ. განჩილიძის სახლი, ვოგზლის ახლო.

კბილის ექიმი

როგანიშვილი-დგაბაძისა

იღებს ავანთყოფებს 2—6 საათამდე. პლომბის გაკეთება, კბილის ამოღება და ხელოვნური კბილების ჩასმა ყველასათვის ხელმისაწვდენ ფასით. მოსწავლე ბავშვების დაკლებულ ფასებში. ახალი ბინა: ავკალის ქუჩა № 34.

„სონანის“ ახს. გამგემა.

მართვლი და უხელოვი მწერლები

მიიღება ხელის მოწერა მეოთხე წიგნზე „განდებელი“ ლექსები და მოთხრობები.

წიგნი ჩვეულებრივი ფორმატის იქნება 225 გვ. და ხელის მოწერებისთვის ედრება 25 კაპზე. კუბანთან ავტორის სურათით და მოკლე ბიოგრაფიით. ეს გამოცემა გამოცემით გამოგზავნის იქნება ყოველის მხრივ წინანდელ ჩვენ გამოცემებზე. ხელის მოწერა მიიღება ყველა ჩვენ ავანთყოფებთან პარალელურად. ხელის მოწერა დაიწყება 15 დეკემბრის და გათავდება 25 იანვარს.

წიგნი ცალკე განსვლამდე არ გამოვა ვისაც სურს პირდაპირ დაბრუნება, მან უნდა გამოგზავნოს ფოსტის მარკები—40 კაპ. წიგნი გამოვა თებერვლის 25 რიცხვებში. (30—2)

ადრესი: Тифлисъ, Т-во «Соранъ».

საჭირო

არის ქურნალი-განთხრობისათვის ავანტი დ. ზუგდიდში. პირობების გაგება შეიძლება თფილისში, ბორჯომის ქ. № 5, რუკოვიჩთან და დ. სამტრედიის ვოგზლებზე წიგნის შეკვეთა ე. კობალიაშვილთან. (10—4)

საშინაო თემაზე

ამ ხანათ ჩვენს პრესაში და საზოგადოებაში ბევრს ღაპარაკობენ ტერიტორიის შერჩენის საკითხზე. თავდაზნაურობა ყიდის თავის ნამულს და შიი საკვირველებზე, ყიდის იმ ხალხზე, რომელიც ამ მყიდველი შირის უცხო კუთხიდან მოსული ხალხი არ იყოს. და აი, ჩვენი ნაციონალისტური ინტელიგენცია, ეგრეთ წოდებული ეროვნული მოღვაწეები, მათივე სიტყვით რომ ესთქვათ, ყოველი მხრიდან მიმართავენ თავდაზნაურობას თუ საყვედურით, თუ ხეწვნა-მუდარით, ნუ უღალატებენ სამშობლოს ინტერესებს და მამულს მიყიდონ იაფად და ხელსაყრელ ფასებში მარტო ქართველ გლეხებს. ჩვენი თავდაზნაურობის გულში პატრიოტული სიძების აქდრებით ცდილობენ ისინი წამდარი საქმის გამოკეთებას. ალბათ, ვინც ასე სჩადის, ის ფიქრობს, რომ მისი მოწოდება არ დარჩება „ხმათ მლაღდებლისა უღაბნოსა შინა“ და დადებითი შედეგების მოიტანს. სხვათაგან საქმის წარმოდგენა აქ შეუძლებელია, მარა ვინც ასე ფიქრობს, იგი მამასადავ, წინააღმდეგ გულისხმობს ორ აუცილებელ გარემოებას: ერთი მხრივ, თავდაზნაურობის მიერ პირადი სარგებლობის უარყოფას საერთო საქმიანების, ხოლო მეორე მხრივ იმას, რომ ჩვენ გლეხებს მარტო აქვთ საშუალება შეისყიდონ ყველა საღიკვდავობა გამოცემული მსხვილ მაწამულმდებლობა მამულეები, ასეთები კი, ვგონებთ, დიდ უმრავლესობას შეადგენენ დღეს ჩვენში. უკეთ რომ ვთქვათ, ამათი ფიქრით, თავდაზნაურობას შესძლება დასთმოს თავისი საკუთარი ინტერესები და ამაღლდეს საერთო ინტერესების შეგნებისადე, ხოლო გლეხმა უნდა შეიკრება ის და თავი მოუხსნას ქისას, ორივემ კი ერთად უნდა გადაარჩინოს ერი განსაცდელისაგან. ზოგიერთები აქ იხსენიებენ კიდევ მესამე პირს, ინტელიგენციას, მარა ამ უკანასკნელის როლი, ალბათ, ზემოაღნიშნული იდეის ავტორთა-გავრცელება იქნება.

მარა კითხვა იბადება: ნუ თუ ჩვენი თავდაზნაურობა კიდევ წარმოდგენს ისეთ საზოგადოებრივ ჯგუფს, რომელსაც შეუძლია საერთო ინტერესების მსხვერპლათ მოუტანოს საკუთარი ინტერესები და საქორეობანი? საქმიანისა ეს კითხვა დავსვათ, რომ ყველა ათვის აშკარა გახდეს უსაფუძვლობა და უნიადგობა ჩვენი ინტელიგენციის პატრიოტული მოწოდებისა. რა საბუთით, რა ისტორიული კანონის ძალით ფიქრობს ეს ინტელიგენცია მემამულეების დაჯერებას იმაში, რაც მათ წოდებრივ ინტერესებს დიამეტრალურათ ეწინააღმდეგება? ვინ არ იცის დღეს, გარდა ჩვენი გაზაბნეული ინტელიგენციისა, რომ თავდაზნაურობამ კარგა ხანია უკვე მოკამა დრო როგორც რუსეთში, ისე ჩვენში და გადაიქცა ყოველგვარი პროგრესის და საზოგადოებრივი წარმატების მტრად? დღეს ეს არავისთვის, თვით უზომიერეს რუსეთის ლიბერალურებისთვისაც კი არ შეადგენს საიდუმლოებას, მარა რაც ასე აშკარა ყველასათვის, ის ჯერ კითხვაა, და დიდი კითხვა არის ჩვენი ნაციონალისტური ინტელიგენციისათვის, რომელსაც თავი მოაქვს თავისი რადიკალიზით. დღეს რუსეთში არ მოიპოვება არც ერთი ოდნავ პროგრესულია ჯგუფი თუ პარტია, რომელიც რაიმე სასიკეთო იმედს ამაყარებდეს თავდაზნაურულ ელემენტებზე, პირიქით, მათ ებრძვიან, მათი პოლიტიკური ძალის გაქრობას კვეყნის განვითარების აუცილებელ პირობათ სთვლიან. ჩვენში, კი უკვირთ, როცა ქართველი თავდაზნაურობის წარმომადგენელი სახელმწიფო საბჭოში მემარჯვენეთა ორგანიზაციაში ეწერება წევრათ, როცა სხვა წარმომადგენლები რუსეთის მემამულეებს ეფიცებიან ერთგულებაში და უმტკიცებენ, რომ ხალხის წინააღმდეგ ბრძოლაში ისინი მათ არ ჩამორჩებიან. მერე არ იფიქროთ, რომ ასეთი სიტყვები ქართველი თავდაზნაურობის წარმომადგენლებმა წარმოთქვეს ტაქტიკური მოსახრებისათვის, რომ მათ სურათათი თავალი აეხვიათ რუსეთის რეაქციონური მემამულეებისათვის. სრულიად სწორია ბურგის სალონებში ისინი გულწრფელათ ღაპარაკობენ. საბუთი? შეხედეთ რას შერებინ ჩვენი მემამულეები სოფლებში? როგორ ისარგებლეს მათ განმათავისუფლებელი მოძრაობის დამარცხება და გარეშე ძალის დახმარებით სულს ხლიან გლეხკაცობას, რომ თვითონ ფიქში, რომელიც 1905 წელს გამოიტანეს სოფლებში მათი ტყუიდან, ათას მანეთით ახდევინებდენ გადალტყავებულ გლეხობას. მოიგონეთ ამილახვარი, გელოვანი, გურიელები და სხვები? ამა სიტყვით ერთი, რომელიც მათგანი ჩამორჩა რუსეთულ „ზუბრებს“? ქუთაისის გუბერნიის თავდაზნაურობის გლაშქრება ჩვენი დებუტატების წინააღმდეგ? როგორ ფიქრობთ, ეს პროგრესული მისწრაფების გამოხატული იყო? თუ იმიტომ არ მიიქცია ამ საყურადღებო მოკლენას ზოგის კეთილშობილური ყურადღება, რომ იგი ამ შემთხვევაში მიმართული იყო სოციალ-დემოკრატ დებუტატების წინააღმდეგ? ჩვენ დარწმუნებული ვართ, რომ ბევრ ჩვენს, ვერათ წოდებულ ვითომდა რელიკტურ და „სოციალისტურ“ ინტელიგენტებს სიხარულსაც კი მოგვირია სამშობლო „ზუბრების“ ეს გალაშქრება, ვინაიდან ჩვენი საზოგადოების ამ ნაწილში უკვე კანონათმილებულია, ვინც რა უნდა თქვას სოც. დემოკრატის წინააღმდეგ, ყველაფერი კარგი და მიზნის შესაფერია. ერისთავების, მარხლების და სხვა მისთანების დღევანდელი რეაქციონური მოქმედება მხოლოდ იმას გაუკვირდება, ვინც ჩვენს თავდაზნაურობაში კიდევ ხედავს პროგრესულ ძალას, ვისაც სწამს მისი კულტურული მნიშვნელობა საზოგადოებრივ განვითარების საქმეში. როცა მას მიმართავენ პატრიოტული მოწოდებებით და სთხოვენ რომ სამშობლოს ინტერესებისათვის არ გაფლანგონ თავიანთი ადგილი მამულეები და თუ მაინცაღამინც ეგ აუცილებელი იქნება, მაშინ ქართველ გლეხს მიყიდონ იაფათ, როცა მოთხოვნილებას უდგენენ თავდაზნაურობას, ამით აღიარებენ მასში ისეთი მაღალი ღირსების საზოგადოებრივ თვისებებს, როგორცაა ერის საქორეობის გულისათვის კერძო ინტერესების დათმობა, როგორცაა პირადი სარგებლობის უარყოფა და საზოგადოებრივ-

თფილისის კერძო სამკურნალო

30 მუდმივი საწოლით და სამშობლარ განყოფილებით. დააარსეს ყოველ დღე გარკვეულ მისიარულე ავანთყოფათვის.

ქსენივის ქუჩა, საკუთარი სახლი, № 7, „მეტროპოლის“ სასტუმროს ახლოს, ტელეფონი № 590.

ღამაში 3. დ. შინაგან და ბავშვ. ყოველ დღე, გარდა კვირისა 11—12 ს.

ღამაში 4. დ. ნერვების და ელ. ორბა. ოთხშ. და პარ. 10¹/₂—11.

ღამაში 5. დ. შინაგანი. შაბათს 1—2 ს. და კვირას 11—12 ს.

ღამაში 6. დ. შინაგანი, ორშ. და ოთხშაბათობით 9—10 ს.

ღამაში 7. დ. კანისა და ვენ., ყოველ დღე. კვირას გარდა 2¹/₂—3¹/₂ ს.

ღამაში 8. დ. შინაგანი, სამშ. და შაბ. 10—12 ს.

ღამაში 9. დ. შინაგანი, ორშაბათ., ოთშ., და პარ. 1—2 ს.

სამკურნალო აქვს მოწყობილი საკუთარი მკრთო-ქიმიურ და ბაქტერიოლოგიური ლაბორატორია, რომელსაც განაგებს ექიმი ე. გ. ფედოროვი.

რჩევა ღირს 50 კა. საწოლები 2 მანეთიდან დაწყებული. ოპერაცია, კონსულტაცია, ელექტრონიზაცია, მასაჟი, ყვავილის აცრა, ძიძა-შემოწმება და შეღავათიანი საფასურით.

გოგონის კერძო სამკურნალო

ღია ყოველდღე მისიარულე ავანთყოფათვის. გოგონის ქ., № 8; ს. ენფანჯინისა (ტელეფონი 695)

ღამაში 1. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 10—11 ს.

ღამაში 2. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 2—3 ს.; შინაგან და ბავშვ ავანთყოფ.

ღამაში 3. დ. ბავშვ. ყოველ დღე 11¹/₂—12¹/₂ ს.; სიფილ., ვენ. და კანის ავანთყოფ.

ღამაში 4. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე; 1—2 ს.; დედათა და ქურთვ. ავანთყოფ.

ღამაში 5. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე, გარდა კვირისა 12—1 ს.; ელის, ცხვირის და ყურის ავანთყოფ.

ღამაში 6. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 7. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 8. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 9. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 10. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 11. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 12. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 13. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 14. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 15. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 16. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 17. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 18. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 19. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 20. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 21. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 22. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 23. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 24. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 25. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 26. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 27. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 28. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 29. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 30. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 31. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 32. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 33. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 34. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 35. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 36. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 37. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 38. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 39. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 40. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 41. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 42. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 43. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 44. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 45. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 46. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 47. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 48. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 49. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 50. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 51. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 52. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 53. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 54. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 55. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 56. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 57. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 58. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 59. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 60. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 61. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 62. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 63. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 64. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 65. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 66. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 67. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 68. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 69. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 70. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 71. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 72. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 73. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 74. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 75. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 76. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 77. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 78. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 79. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 80. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 81. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 82. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 83. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 84. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 85. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 86. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 87. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 88. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 89. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 90. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 91. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 92. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 93. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 94. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 95. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 96. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 97. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 98. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 99. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

ღამაში 100. დ. შინაგანი და ბავშვ. ყოველ დღე 12—1 ს.

სებით გამსჭვალა, მარა ასეთი მოქმედება შეუძლია მხოლოდ იმ კლასს, რომლის მომავალი წინ არის, რომელმაც აწყენდა „მეორე კლასის“ არსი. პრაქტიკული ისტორიული როლი. ამისთვის საჭიროა გაცემული ენტროპიაში, რომელიც შეიძლება ქონდეს მხოლოდ პროგრესიულ კლასს, იმას, რომელიც იბრძვის ძველი ცხოვრების წინააღმდეგ ახალის დასაყარებად; მარა საფრანგეთის თანამედროვეობისთვის სამშობლოს მიმართული უცხოელი ჯარის შემწეობით, როცა საფრანგეთის ხალხი შეეხება მის პრივილეგიებს დიდი რევოლუციის დროს. რუსეთის თავდაზნაურობა 1905 წელს იკტირებოდა გერმანიის ხელშეწყობით და რომ საკუთარი სამხედრო ძალა საკმარისი არ გამოდგარა ამ ამბივებული მოძრაობის წინააღმდეგ, ვინ იცის, შეიძლება ჩვენ რომელიმე გარეშე ძალის ჩამორთვის მოწამეც გაგზავნიყუვიო. ასეთი გაბატონებული კლასების პატრიოტიზმი! ისინი თავის სამშობლოს მოყვარულია მანამდე, სანამ დაბეზრებული ხალხი მოთმინებით იტანს მათგან ყოველგვარ შევიწროებას, მარა საქმარისა საზოგადოების დაზარალება ნაწილობა ხმა ამოიღოს მათი პრივილეგიების წინააღმდეგ, რომ მათ თავის სამშობლო ცხელისა და მახვილის მსხვერპლი გახადონ. ასეთი ისტორიული კანონი!

და თუ ჩვენი ერის „ამშენებლები“ ამ უბრალო კემპარტებს დღეს ივიწყებენ, ამაში ვხედავთ ჩვენ დღევანდელი დროის დამახასიათებელ თვისებას. რევოლუციონერია მოძრაობის ძლიერების დროს სხვებთან ერთად ესენიც აქება აღადგინდნენ ხალხს. ეს ხალხი მოდაში არ არის. ამ უკანასკნელის მოძრაობა ჯერდომულში ჩაადგეს, ხოლო ცხოვრების სკენაზე გამომზებულენ ისევე ძელი ძალები, რომელთა არსებობა ემუქრებოდა განვიდილი მოძრაობა. უნდათ ქართველი თავდაზნაურობის სალიკვიდაციოთ გამხადებული მამულები ქართველ გლეხებს შერჩეთ და ამ გზით, როგორც თვითონ ამბობენ, ერი განსაცდელი სავან იხსნან. ბებონ იმაზე, რომ გლეხები დაარწმუნებოდნენ, რომ ამათი მამულების ყიდვა, შერჩათ თუ არა კიდევ მსყიდველი ძალია ამ გლეხებს ამდენი აზრება-დარბევისა და ეგზეკუციების შემდეგ. ერთხელაც არ მიუთითებიათ იმ გარემოებაზე, რომ ამ საქმისთვის პირველ ყოვლისა საჭიროა თვით გლეხების ორგანიზაცია, მათი შეკავშირება. სამაგიეროთ, ბევრს ლაპარაკობენ მემამულეების მიერ სამშობლოს ინტერესების შეგნებაზე.

რა გაეწყობა! ყველაფერი დროის ბრალია!

პრესა

ამას წინეთ სატახტო ქალაქის გაზეთებში ცნობა იყო, რომ დუმის სოც.დემოკრატიული ფრაქცია შეკითხვას ამზადებს სახელმწიფო დუმაში შესატანად ქუთაისის გუბერნიის მოსალოდნელი მიმშვილობის შესახებო. ამის შესახებ წინადადება რედაქციის სწავრა:

„უნდა უხედავ გამოგვეყვავი იქნას აღვიდებოდნენ მდგომარეობაშია საქმე—რომელ რაოანში შეტი დახმარება სჭირდება, რომელი ნაკლებია, ან სად იყო შეტი მოსავალი და სხვ.“

გაზეთის აზრით ეს საქმე უნდა თავს იდევს კავკასიის სამხედრო საზოგადოებაში. უნდა გაგზავნოს მოუსავლიან ადგილებში თავისი აგენტები ცნობების შესაკრებათ და სხვ. ჩვენი აზრით, სამხედრო საზოგადოება, რომელსაც სამართლიანად ეძახიან „მკვდარ საზოგადოებას“, ამას ვერ შესძლებს. საჭიროა თვით ადგილობრივ შესდგეს ისეთი ორგანიზაცია, რომელიც ამ საქმეს იკისრებს. ის არა თუ მართო ცნობებს შეგროვებს და სადაც ჯერ არს მიწოდებს, არამედ—შესაძლებელია სხვა დამხარებაც გაუწიოს დამწეული იფ ფასათ პურის მიწოდებით თუ სხვ. რამდენი ხანია გაზეთებში იწერება ამის შესახებ და დღემდე მოუსავლიან ადგილთა საზოგადოებრივი ადრე კი ცდილან ამ მხრით ერთი ნაბიჯი მიანიც გადაეღათ წინ. საჭიროა აგრეთვე ყოველივე ცნობები მიმშვილობის შესახებ აღწახსულ იქნეს გაზეთებში. ცნობები სწორი და ნამდვილი.

ჩვენი თეორიული კორესპონდენტის, ვლასა მეგლოძის წერილებიდან სომხურმა გაზეთმა „მშაკმა“ ერთი ადგილი ამოიღო და ისიც დამახინჯებულათ. ამოიღო სწორეთ ის ადგილი, რომელიც სომხებს შეეხებოდა. თუ მკითხველებს ახსავთ, ვლ. მეგლოძის ერთ-ერთ წერილში სპარსეთიდან, ნათქვამი იყო, თუ როგორის თვლით უცქერდით ზოგიერთი სპარსელნი სომხებს. სხვათა შორის ერთ წერილში გადმოცემულია ზოგიერთი სპარსელის ნალაპარაკი. ერთ ალაგას რამდენიმე სპარსელს ლაპარაკი აქვს იმის შესახებ, თუ რომელი სხელმწიფოდან მოწვეული სახელმწიფო მოღვაწე გამოდგება სპარსეთში, ვინაიდან მათ ამ გამოხადებული მოღვაწე ძალები არ მოეპოვებათ. სხვათა შორის მოლაპარაკებას დასწყობა სპარსეთის „იშთმეი აშთის“ ცენტრალური კომიტეტის წევრი საკოვიც. ჩვენი კორესპონდენტი სწერს:

...„მეთესე (სპარსული) სომხებს „უსაველეურებს“ ეფრემმა ქაქაქი ხელში ჩაიგდო, ავადი რომ განდოდას, თუ „დაშვაცნუჭუნებს“ კომიტეტმა არ გადასწყვიტავდნენ ერთ სპარსული-საქართველო-ბუღებში ვერ შესავალი... იული მაკათ ხედავს, ვარაუდს და მინიჭდავს, ქაქები არ გაუშვან და სხ. ერთა შას ჩამოგვადეთ, ახლა ესენი გაგვისდა მამუდ-ადაი შასი“ და სხვ...“

აქ ამკარაა, რომ კორესპონდენტი თავისას არაფერს ამბობს, არამედ—ადმოგვცემს შეათხე მოსაუბრის (სპარსელის) აზრს; „მშაკი“ ასე გადასცემს თავის მკითხველებს ჩვენი კორესპონდენტის ამ ადგილს:

„ქართული გაზეთის — „მშაკის“ თეორიული კორესპონდენტი ერთ-ერთ თავის წერილში, სხვათა შორის სწერს, რომ სპარსეთის ბურჟუაზია ფრთხილით გუბრობს სომხებს და მათ მიერ უკანასკნელი მოძრაობის დროს დაჭერდა ზახინდას. ასეთ ფრთხილი დამოკიდებულებას იმით ასახსნა: „რომ სომხები დანატრეკსებელი არიან ფაქრთას არ გაუშვან ხელიდან. ვედაფერი თავიანთ ხელში ჩაიგდეს და ვინავე მამუდავებათ გადაიქცნენ“...

კორესპონდენტი—ხელში ჩაიგდა მთელი ბოლიცია, და დაუმორჩილა „დაშვაცნუჭუნებს“, რომლის ნება დაურთველათ არავის არ შეუქდა რამე ადგილი მიიღოს. ერთი სიტყვით—კორესპონდენტის თქმით—საერთად არა სიამაყურათ ექვეყანას სომხებს და სხვა...“

ჩვენ ჯერ ვერ გავივია სიიდან ამოიკითხა „მშაკი“ ჩვენი გაზეთში ის, რითაც თავის მკითხველებს გაულებსინდდა.

ჩვენს კორესპონდენტს ფაქტების მეტი თითქმის არაფერი მოყავს, ის გადმოგვცემს სხვის ნათქვას. იშვიათად და მეტად სიფრთხილით ეცხრობა თავისი თვალსაზრისით ამა თუ იმ კითხვის გაშუქებას. ამის შესახებ ის იმავე წერილში სწერს ერთი სხვა კითხვის შესახებ, საიდანაც „მშაკი“ ერთი ადგილი ასე უმოწყალოთ დაამახინჯა. ჩვენი კორესპონდენტი სწერს:

„შეიძლება მე კითხვას ვერ ვანათებ კარგათ, მარა ფაქტების სინამდვილესა კი ვახსენებს ვერა ისტორიის წინაშე...“

დასკვნებს ჩვენი წერილების მიხედვით თვით „მშაკი“ აკეთებს და ჩვენს კორესპონდენტს აწერს იმას, რაც მას აოუქვამს. ამა თუ იმ ფაქტის დაფასება-აწონვა-დაწონვაში, ცხადია, უმეტეს შემთხვევაში ჩვენ და ჩვენი კორესპონდენტი ერთი მხრით და მეორე მხრით „მშაკი“ ვერ შევთანხმდებით

დაკავშირება

(პეტერბურგის დაკავშირება საგვერთოსადან)
16 დეკემბერი.

საპარსეთი
თეირანი. სამარბუს სალთანეს მაგიერ, რომელიც თეირანში ვიწვევს, ის ფაგანის გუბერნატორათ დანიშნეს ბახტიარების ხანი სერდარ აშუდენი. მსუბუქათ დასკრეს მუშტიდი შეინ-მამომდრისხაკული. ბოროტკამშინაველი მიიმალა.

საზღვარ-გარეთი
პარია. დეპუტატთა პალატა. პიონმა სავარყო პოლიტიკის შესახებ ინტერპელიაციაზე განაცხადა, რომ საფრანგეთი მორალური ძლით სარგებლობს მხარი დაუჭიროს ხალხთა შორის მშვიდობიანობას. რომ საფრანგეთს ყველა სახელმწიფოებთან მეგობრული დამოკიდ-

ბულები აქვს, პარტი და პეტერბურგი ასე შეიძლება შეკავშირებული არსოდეს არ ყოფილა. ინგლის-რუსეთის შეთანხმება—საქუა პიონმა—მნიშვნელოვანი ფაქტია. შემდეგ მიღებულ იქნა ფორმულა, რომლითაც ნდობას უცხადებენ მთავრობის განმარტებას.

ნიუ-იორკი. ნიუ-იორკის ახლო-მხლო ქარბუქისაგან დაიღუპა თვრამეტი კაცი. დაიღუპა გემი.

კენენი. კენენში ციტიუნეს ატყობინებენ შანშიდან, რომ პრინცი-რეგენტის მაგიერ სამხედრო უფროსი ჩვენტი-ნა დასკრეს, რომელიც ბოროტ-მოქმედებს პრინცი-რეგენტი ვგნათ. გამოირკვა, რომ ის მანჯურიელი სალდათია.

პარტი. დიკირეს ვილენი. ანდრია ვილენი, რომელსაც ლეტუჟიკის ქუჩის შესახებში ვილენობა მოახდინა, ამ დღებში მის მიერ მოკლულ სტუდენტ-ტენტნოლოგ პოდლეციუს სახელზე ფოსტით მიიღო 8000 მანათი. დღეს ვილენი მივიდა ბანკში 400 მანათის ასაღებათ და რუსეთის პოლიციის აგენტებმა დაატუსაღა. ვილენის გრიმი და პარტი აქვს გაეთებული.

არსეთი.
პეტერბურგი. ბაქოს სავადალანაღანი. კოში გაძლიერებული დაციის წესები გაგრძლებული იქნება 1910 წლის 6 ივლისამდე.

მოსკოვი. ჩისტი პრულზე კუზნინის სახლში ნება დაურთველი კრება აღმოაჩინეს. დიკირეს ათი კაცი. იპონეს მრავალი არაოვეალური ლიტერატურა.

პეტერბურგი. სახალხო განათლების დუმის კომისიამ საყოველთაო საგონდებული სწავლის შემოღების შესახებ დაადგინა, რომ ის მოხდება, რომლებიც თავიანთ ბავშვებს არ გაგზავნიან სკოლაში, 25 მანეთით დაჯარიმდებიან.

მოსკოვი. ხოლერით ავით ვახდა 6, მოკვდა 60.
კიევი. გუბერნიის ავით ვახდა 6, მოკვდა 2.
მოსკოვი. ავით ვახდა 6, მოკვდა 1, ავით არის 71.

ექატერინოსლავი. ერთი კვირის განმავლობაში წყლის დონე, მოკვდა 1.

- შავი ჭირი**
ურალსკი კირგის მიდამოებში განდა შავი ჭირი. ტუმენში ავითმყოფობა შესუსტდა. შესუსტდა ჯამბუიტრცკოვია. 11 დეკემბერს ავით ვახდა 11, მოკვდა 9. 12 დეკემბერს ავით ვახდა 3, მოკვდა 15. 13 დეკემბერს მთელ რაიონში დარჩა 4 ავითმყოფი.
ურალსკი. 13 დეკემბერს შავი ჭირით ავით ვახდა 4, მოკვდა 5, ავით არის 3.

უკანასკნელი ფოსტა

ფიცრების დატუსაღება. იუსტიციის მინისტრმა განკარგულება მოახდინა რამდენიმე ხანში შესული აფიცრის დატუსაღების შესახებ. ეს განკარგულება გამოწვეულია მოკლულ მცხათ-ფაშის საქმის მოსალოდნელ გადასინჯვით. მიგბათ-ფაშა „როსპალეთის კონსტიტუციის მამამთავრათ“ ითვლება.
ტანინის გამოცემის განახლება. სხვადასხვა მოსაზრებით ოსმალეთის მთავრობამ დაბრუნებული ტანინის რედაქციას ნება დართო გამოცემა განახლოს „იფი ტანინის“ სახელით. სენატმა „ტანინის“ რედაქციის ხაზივარი აღძრა სსამართლოში იმ წერილის გამო, რომელშიც სენატი უდიერთ იყო მოხსენებული.
მდგომარეობა საბერძნეთში. „სამხედრო ლიგა“ ტეტრაციის შეუთანხმდა. მაგრო მიხალისას თავის თანამდებობაზე რჩება ისევე. (რ. ს.)

საზღვარ-გარეთი
მუშა დეპუტატების მდგომარეობა. ინგლისის პარლამენტში დეპუტატებს ჯამბიერი არ ეძლევათ. დღემდე შემოღებული იყო, რომ პროფესიონალურ ორგანიზაციებში მყოფ მუშებს განსაზღვრული წვლილი გაეღო დეპუტატების შესახებ. ამას წინაშე ლორინთა პალიტამ ასეთი ფულით შეგროვების წესი უკანონოთ სცნო. ამის გამო მუშათა პარტიის ბელადი კეირ-გარდი აცხადებს: „მუშათა პარტია მოელოდა ამ შედეგს და წინდაწინვე ორი წლით უზარუნველყო დეპუტატების ახსებობა პარლამენტში. მომავალი მუშათა პარტიის კერძო

შემოწირულების იმედი აქვს მხოლოდ“. **გაცივება.** ნიუ-იორკიდან „რუს. სლ.“ დეპეშით ატყობინებენ, რომ 200,000 მკერვალი ქალი ვიფიკაო. ხაზეინებმა სინდიკატი დააარსეს და მუშებს დაკმაყოფილებაზე უარს ეუბნებიან. მკერვალი ქალებს დახმარებას უწყვეტ მდიდარი ოჯახის ქალები. მოძრაობას მეთაურობს მილიარდის მქონე მორგანის ქალიშვილი. ფილადელფიაშია 6,000 მკერვალი ქალი ვიფიკაოლია.

არჩევნები ანგლისში. ბერლინის გაზეთებს ლონდონიდან ატყობინებენ, რომ პარლამენტის არჩევნები ლიბერალებს აუცილებელ გამარჯვებას მიანიჭებსო. ეს გამარჯვება გაცილებით ბრწყინვალე იქნება 1907 წ. გამარჯვებაზეო.

მუშებს მანიფესტი. მფეფ ლეოპოლდის სიკვდილის გამო მელიფის მუშებმა მანიფესტი გამოსცეს, რომელშიც პროტესტს აცხადებენ კონსტიტუციის საბოლოო გახვეულ აბსოლიუტიზმის წინააღმდეგ. მუშები მოითხოვენ რესპუბლიკის შემოღებას ბელგიაში.

პურიშვეიჩის შეკითხვა. პურიშვეიჩმა გარეშე საქმეთა სამინისტროს ცნობები მოსთხოვა 18,000,000 მანეთის შესახებ, რომელიც ბესარაბიის საეკლესიო ქონებიდან დაუხარჯავს დასახლებულ სამინისტროს. სამინისტრომ პურიშვეიჩის უპასუხა: სამინისტრო ვალდებული არაა სახელმწიფო სათათბიროს კერძო წევრებს ანგარიში მისცეს ფულების დახარჯვის შესახებო.

დუმა ნელა მუშაობს. მემარჯვენე ოქტომბრის ტებს უკანასკნელ სხდომაზე ბარ. ჩერკასოვა კითხვა წამოაყენა დუმის ნელი მუშაობის შესახებ. ჩერკასოვის აზრით დუმის ნელი მუშაობის მიზეზი ის არის, რომ ყოველი უმნიშვნელო კითხვაც კი სპეციალურ კომისიის ენობა განსახილველათ. ერთი კომისიიდან საკითხი მეორე კომისიაში გადადის და ასე მოგზაურობს წლიდან წლამდე. ფრაქცია დადგინა ამ გარემოებას ყურადღება ექნეს მიქცეული.

ფრაქციიდან გამეგება. როგორც დუმის კულუარებიდან იტყობინებია, უმნიშვნელოთა ფრაქცია დაუდგენია მღველი ვერსკინის ფრაქციიდან გამეგება სალანძღავი სიტყვების წარმოქმნისთვის, რომლითაც მან „თავი ისახელა“ 4 დეკემბრის სხდომაზე. ამ დადგენილების შესრულება გადაიღო მარკოვისა და ვიხვიგინის მოსვლამდე.

დეპუტატის დაჯარიმება. პეტერბურგის გარდონაღალიცმა 100 მ დაჯარიმა დგ. პრედაკალნი ნებადაურთველ კრებაზე დასწრებისთვის. პრედაკალნი კრამის ვახანდაზე უარს ამბობს. მას სურს დუმის საზოგადო სხდომების კითხვა დასვას: შეუძლია თუ არა გარდონაღალიცს დუმის დეპუტატის დაჯარიმება?

წერილები სპარსეთიდან

20
ქალაქი თეირანი
კრებიდან წავედით სამხედრო მინისტრ სეზნდართან. ეზოს კარებთან დარაჯები, დიდი სასახლე ბალკონებში ღებში ჩაგულული; შესავალ კარებთან გამოგვეგება სეზნდარის ძმისწული ადესა-პეტერბურგის სტუდენტი შან-ხანი და ცალკე, მდიდრული მოკრული ოთახში შევიყვანა. ცოტა ხნის შემდეგ ჩი მოგვიტანეს და რაზიმ-ხადე იბრაჰიმო-მუსიფი გამართა. ცოტა ხანს უკან მინისტრის მოსვლა გვაცნობა მოსამხაზურმ და რამდენიმე წამის შემდეგ მის სამუშაო კაბინეტი მოგვიწვიეს. მოსამხაზურ შემვიძევა სანთლებით გაბრწყინებულ პარბაში. შავიდასთან მდივანზე იჯდა შარბა ტანის ჰალარა კაცი, რომელიც ჩვენ შესვლაზე წამოვდა და გავვეცრა—სეზნდარი. ეს ყმაწვილი ისა ვახლავთ, „რუსკოვე სლოვოს“ კორესპონდენტმა რომ ასწერა რუსულ გაზეთებში—უთხრა შან-ხანმა შიბის და მინისტრმა კვლავ ჩამომართვა ხელი.
—ქართველების სიმამაცე ჩვენ ძველ ბისავან გავვივია, მე თვითონ ვნახე იმათი საარაყო ბრძოლა რემო-კეზინ-თეირანის ადების დროს თქვენი აქ მოსვლა ჩემთვის სასიამოვნოაო—თქვა მინისტრმა და ჩი გადმოვიდგა, რომელიც ის იყო მოსამხაზურმ მოართვა. ოთახი ამრემუ-მის ხალებითაა მოკრული და ინდოეთის ხელოვნება-ჩუქურთმითაა კედლები მოკრული. სეზნდარი ძლიერ მდიდარი კაცი, მას ეკუთვნის მთელი ოლქი კასპიის

მხრიდან მახანდარა, სადაც პარხიჯი მოდის. მთელი ოლქის მიწა-წყალი მისია და გლეხებს იჯარით აძლენ. ეკომომიურათ გაბატონებული სეზნდარი სრული ბატონ-პატრონი ამ ოლქშია. მისი წლი. სან. მან ერთი მოსამხაზურე ჩიქუ გუბერნატორათ დაწინააღმდეგ რუსეთის პოლიტიკის აწარმოებსო—ხმები დადი მასზე, ამიტომ იქ მყოფი სპარსული უფრო ფრთხილათ უჭირავთ თავი. ჩვენ მიანიც შევეკითხეთ ზოგ საქმეზე და მან გულახდილათ თქვა: „მე თითონ თავი დავკარგე და ვეღარა ვამიგია რა ხდება ჩვენში! არდებილიდან არეულ-დარეულ ცნობებს მაწვდიან, ზომები ვერ მიმიღია, სათარ, ხანზე ათასნარ ხმებს ავრცლებენ და არ ვიცი რა ექნა“. სათარხანის შესახებ ვუჩიროთ, ხმებს არ აყალიბებს და საქართო ჯარი მემშველვია, რადგან უმისოდაც დაავგიანეს. მინისტრებს მოეწვიათ და გახსნათ ეხლაც მეჯლისი, წინააღმდეგ შემთხვევაში პასუხის-მგებელი სამინისტრო იქნებოდა ისტორიის წინაშე თუ რამე საფრთხე ირანს დაემართებოდა და სხ. მინისტრმა ზარი დაგრა და საწერ-კალამი მოითხოვა და შან-ხანს უთხრა დაეწერა ახლო განკარგულვება მეჯლისის რამდენიმე დღეში ვახსნის და განცხადება გავკრათ ხვალე.

სეზნდარს დიდალი ვალი აქვს რუსეთის ბანკის, ამიტომ ის ძალაუნებურათ სხვის გავლენის ქვეშ არის. გაფრთხილება მიეცა მას მის მდგომარეობას კარგა ჩაკვირებოდა. მე ყოველთვის ვასრულებ და ვასრულებდი სპარსეთის ც. კ. ნებასო—თქვა მინისტრმა და აქნდა ცხადია თუ რა როლი უთამაშნია და თამაშობს, ან რა ანგარიშს უწყვენ მას.

21 ოქტომბრის დავესწარი რამდენიმე სხვადასხვა ჯგუფების დეპუტატთა კრებას. როცა დაისვა კითხვა დეპუტატებში მეჯლისის საქართო მოწვევაზე და ვახსნაზე, ზოგიერთები ამბობდნენ: შენობა მშათ არაა. ხალები არ მოუტანიათო და სხვადასხვა კომისიის ირჩვედნენ მეჯლისის მოსწყობათ. ზოგიერთებმა კითხვა დასვა: შევიკრიბოთ კერძო სახლში, ან სასახლეში, თუ არა ქუჩაში, რადგან ქვეყანა იღუპება და ადერგეჯან-არდევლი რაზიმ-ხანის ხელშიაო.

დეპუტატები იყოფიან ჯგუფებათ, აგროვებენ ძალს და მომხადებელი სურთ გამოვლენდნენ მეჯლისში. დღევანდელამის ერთხულოგნათ მომქმედი პარტია, „იშთმაი აშუი“ ს. დ. წოდებული ითიშვის და ხდება დაყოფა-დანაწილება: ეიდარ-ხანი შევიდა დემოკრატიულ ორგანიზაციაში რასულ-ხადე-თალიზდესთან; მეორე წევრი ამ პარტიის რაზიმ-ხადე დარჩა ცალკე და მომხადე დეპუტატებს ეძებს და იბრაგიმის თანამშრომლობით გაზეთი სურთ გამოსცენ.

განდენ სხვადასხვა მოიჯარადრები და თუთუნის იჯარით აღება სურთ. მათ შორის ეიდარ-ხანიც! მესამე წევრი ამ პარტიის—კოვი, რომელიც რუსეთის მთავრობამ გადმოსახალა კავკასიიდან, მე-შჯგუფს აარსებს. მესამე ამბობენ, რომ პარტიის ფული ვახსნე და არაყინ ენლო. ზოგიერთები—რაზიმ-ხადე და სხვეზე ამბობენ: იმათ შეკამეს ფული და ეხლა ცალკე ვასვლა სურთო! ყველა ეს დამუტკიცებული ქორები ჯერ და ასეთი ხმები სახელს უტებს პოლიტიკურ მოქმედება და ხალხში უნდობლობა იზადება. ამით კარგათ სარგებლობენ რეაქციონერები.

როცა რომელიმე მუჯაიდს, ან პარს შენიშნას აძლევენ, ასეთ პასუხს იძლევიან: უმჯოვესა მეტაურები დააროვთ, რომ ხაზინის იჯარას იღებენ და სახელმწიფო სხვებს ჩაუგდეს ხელშიო. არაყ-თრიაქს ბაგი თავის დღეში არ ქონია ეს სულ ფერფის ბარლიაო! ან ხმებს რეაქციონერები ავრცელებენ და ჩვენი ფიქრით, ეს მათი ხისუსტეა.

ნამდვილ ს. დ. ტაქტის წარმოებას ხელს უშლის წინდა პროლეტარიატის უყოლობა და ეხლანდელი პოლიტიკური სიტუაცია. მიუხედავად ამისა, მისი სახელი დიდად, მისი ტრადიცია ძნელი დასარდვევია და მის თითო-ოროლა წევრებს წყრობაშია უყურებენ, აქაურ ჯგუფების თავის მიყრა, მსჯელობა (თურმაც დალიჩას-კამეჯლისის მოწყობაზე) ნიშნია სიცოცხლის, აზრათა მოძრაობის და კლასთა ჩამოყალიბების. ეს ის დროა, როცა საიდუმლო კომიტეტის მოქმედება-საშიშრობას ფარდა ეხდება და ლეგალიზაციას განიცდის. ჩვენ ასე ვიტყვი: დგება ის ხანა, რო-

უკლები დალი და... არსებობაში, მის სასწაულებს მოხდენაში ხალხს ეკვი შე-
გარა. ხალხი გაცივებული ავირდება
თავს თავს და არ ჯერა ჯერ კიდევ
რამ ეს დიდი სასწაული—გველოლი-
ცია მან მოხდინა. მას კომიტეტი კიდევ
სასწაულ-მოქმედით წარმოუდგენია. ამ
ქვებში ის იღვიძება, ირკვევა და თავის
სამოქმედო ასარებზე პარლამენტში გა-
დაქვს. ქვეყნის განახლება გამოიწვევს
იქნაში ფაბრიკა-ქარხნების აღორძინებას;
მის თან მოსყვებიან ის პატარა კაცები,
რომლის სიძლიერე ერთმა კაცისივლინა
არ გამოხატა: „პატარა კაცი, პარლამენ-
ტარი. რა დიდი კაცი ხარო!“ მამინ
მეფი აღარ იქნება ამ კლასისათვის ნა-
მეფილი, სპარსეთის ს. დ. პარტიის შე-
ქნა.

23 ოქტომბერს პანაშვილი დანიშ-
ნული ახლათ გარდაცვლილ დებუ-
ტატ იხსიან მირხას, რომელსაც ციხეში
ღიბი მის ჯდომით დაავითმყოფელს
არ ეღირსა ციხე ეხილა შეჯილის გა-
ხსნა. სასაფლაო 14 ვერსზეა თვირანი-
დან წმინდა სამლოცველო შახნადე აბ-
დულ ახინში. ამ სამლოცველოში რკი-
ნის გზა მისს, რკინის გზა მეტი არაა
მთელ სახელმწიფოში. სადგური ორათაა
გაყოფილი ქალების და კაცების განყო-
ფილებით. პატარა ორთქლივალს რამ-
დენიმე პატარა ვაგონები უბოია; ქალები
ცალკე მხრიდან შედიან დახურულ ვა-
გონში და კაცები ცალკე! ასეა „კონკა-
შიცა!“ ქალებისთვის ერთი დახურული
ვაგონია შუაზე და იქ სხედან, რომელ-
საც ერთი შესასვლელი კარები აქვს!
ზარის დარეის მაგიერ სამჯერ ხის ჩა-
ქუბით დაკაცუნებს ხის ფიკარს და მა-
ტარებელიც დაიძრა. რომლიც ამ სა-
ზღვარო ქვეყნიდან ახრით ევროპას შე-
გაერთა და გაგახალისა. ბ. ამირჯები
მარწვება მთებზე იმ ბოლოც გზას, სა-
დაც ის ყელზე ჯაჭვით მიხებული სა-
ჯერ მიყავდათ და მისი სიციოცხლე ბეწუ-
ზე იყო. მინდორი გადახურულია და
ზოგ-სოფლებში კარგი ბაღები მოსჩანს.
სასაფლაო ახლოს მთების ძირს უწყობა-
მისწორა „გარბები მოსჩანს—ეს გარები
ქალაქ რეის ნანგრევებია—ეს ქალაქი
აღუქმანდრე მკვეღნელო დაიპყრო; ამ
ქალაქში 1400 პატარადიდი შკოლა და
1800 ახანო იყო. ამ ქალაქის დანგრე-
ვის შემდეგ თვირანი აღორძინდა; არ-
ქეოლოგიური გამოკვლევა და ნაშთების
მოთხარა მოძენა იჯარიან ფრანგების არ-
ქეოლოგებს აქვთ აღებული.

სასაფლაო მშენებლობა მორული და
გვებდა: წითელი ხალიჩებით მოფენილი
და ყვავილებით შემორგული, რომელთა
შუა: რამდენიმე მოლა-ლიცკანი ხმა მალ-
ლა კითხულობდნენ. დებუტატებ: ხალხს
მოთადარივე კაცები ალაგ აძღვედნენ სკა-
მებზე და თითო ქიქა ჩიხს მიაბრმედნენ.
შემდეგ რამდენიმე წიკადლ ყვანი სა-
მლოცო წიგანაკებს მიუტარდნენ. დებუტა-
ტები ჩემთა ლოცვის იტყოდნენ, წიგ-
ნაკს ემთხვევოდნენ, თვალბს დახუქავე-
დნენ, სამჯერ სახეზე მიიდებდნენ და ჩუ-
მთ კითხვას განაგრძობდნენ. შემდეგ უხ-
მთ წავიდოდნენ. ეს მკურდროება ერთმა
ორატორმა მინც დაარღვია და ლოცვის
მსგავსათ ფარსულათ სიტყვა თქვა.

გასას მკვლელები

ახალი ამბები
ნავთის მაწარმოებელი ახსნაგობა.
ამის წინათ თფილისში შესდგა ნავთის
მწარმოებელი ახსნაგობა, რომლის ძი-
როთად თანხას 400 000 მ. შეადგენს.
14 დეკემბერს მოხდა ხსენებული ახსნა-
გობის გაშვების სხდომა, რომელმაც,
სხვათა შორის, დაადგინა: ახსნაგობის
თანხა განაწილდეს 2000 პით. თითო
პაი 200 მ. განისაზღვრება. ახსნაგო-
ბაში მონაწილეობის მიღების მსურველთა
რიცხვი მატებულა.
დღის და შვილის ბატუსადება.
15 დეკემბერს, ჩხრეის დროს, ვოლო-
სტონის შესახვევში, თფილისის მცხოვ-
რებს 80 წლის ქალის მ. გ. კარბლო-
ვის სახლში პოლიციამ შეიპყრო უც-
ნობი კაცი, რომელმაც თავის თავს მ.
ბ. კუნჩიკოვი უწოდა, ნამდვილათ კის
აღმოჩნდა თფილისის ყოფილი მოქლაქე
ბ. ს. კარბლოვი, ყოფილი მ. კარბე-
ლოვისა. შემპრობილი განაცხადა. 1879
წ. ის ითვლებოდა ქალაქ თფილისში და
მის მახლობელ ადგილებში მოქმედ ავა-
ხათა ბრბოს მეთაურობდა, შეიპყრეს და

კავკასიის ნანესტრეის, დიდის მთავრის
მიხილ ნიკოლოზის ძის მიერ სამხ.
სამართლო იყო მიცემული, რა-
მელმაც მას უფალი კატარა მიუსა-
ჯა. 1889 წელს ის კატარადან გამოი-
ქცა და კურსკის გუბერნიაში შეიპყრეს,
სადაც თავის თავს ორენბ რგის მოქა-
ლაქე მ. კუნჩიკოვი უწოდა, მაგრამ,
რადგან ეს მართალი არ იყო, ორენ-
ბურგის საოლქო სასამართლომ მის ცი-
ბირში გადასახლება მიუსაჯა, ციხიბრიდან
ის ხელ-ახლათ გამოიქცა და თფილისში
წარსულ წლის მაისში ჩამოვიდა მას
წაქვთ აქ ცხოვრობს თავის დედსთან.

ანტანანტარული მდგომარეობა ამ
დღეებში ქალაქის სანიტარულ კომისიამ
ოქმი შეუდგინა და სამართლოში მისცა
თფილისის მოქალაქე, სახლის მეპატრო-
ნე ავალაროვი, რომლის სახლში ძლიერ
დღი უსუფთაობა აღმოუჩენიათ.
დათოკი შევარდნაის მოკვლის
შესახებ ჩოხატაურთან შემდეგ ვგატ-
ყობინებენ: «14 დეკემბერს, დილით, შე-
ვარდნამე შეიარაღებული მივიდა თურ-
მე ს. ასკანაში ერთ ვიწრო გზაზე, ორ-
ლობე უა. მას მოულოდნელათ წინ შე-
ხვედრია ჩოხატაურის ბოქაულის თან-
შემწე ორი სტრანჯიკი, რომელმაც ამ
ემათ ასკანაში სხვადასხვა გადასახლება
კრებს. შევარდნამე თფილისშიმარჯ-
ენია და უთქვამს მათთვის: მე არაფერს
გერჩი, ჩაიარეთ, თავს ტუთილა უბრა-
ლოთ ნუ შემომაკლავთო. » არც ჩვენ
გერჩითო უბასუნხია მათ და მის გვერ-
დით ჩაუვლიათ. შევარდნამე ნახევრათ
უკან ქვერით გასდგომია გზას და მოსა-
ხვევში პატარა გორაკის თავ-შეფარებით
მიუღერძია გზა. ამ დროს სტრანჯიკები
განეე გორაკის მოფარებით შეუჩნდნათ
დასწვივან და ტყუია ზურგში მოურტ-
ყათ. შევარდნამე უტება შემოტრიალ-
ბულა—თავის მინც არ დიშაღესო—
დაუყვარია და ორჯერ გაუსროლა
თოფი, რომლითაც მოუკლავს ერთი
ცხენი და დაუჭრია. ერთი სტრანჯიკი
ფხვში მსუბუქათ, რის შემდეგაც სული
დაუღვირა. მკვლელების ალაგას წვაიდა
ჩოხატაურის ბოქაული. შევარდნამე დი-
და ხანა დასდევდა პოლიცია, მარა ვერა-
ფერი მოუხერხა და ამ უკანასკნელათაც
შემთხვევით მოხდა მისი მოკვლა. შევარ-
დნამე დარჩა წვრილი ცოლ-შვილი და
მოხუცი დედა.»

საჩივარი და მომჩივნათა დასჯა.
თფილისის გუბერნატორმა სიღნაღის ქა-
ლაქის თავს აუცხა, რომ სიღნაღის ქა-
ლაქის საბჭოს ხმოსნები და ამასთანავე
ქალაქის თვითმმართველობაში მოსამსახუ-
რენი—საქმის მწარმოებელნი ს. ტერ-
კაზაროვი და დ. ნ. ნადირაშვილი, მათი
უსაფუძვლო საჩივრისათვის ქალაქის
თავზე, რომელიც თითქოს უკანონოთ
აწარმოებდეს ქალაქის საქმეებს, მისახუ-
რიდან გადაყენებულნი არიან. ქალაქის
თავს წინააღმდეგ აძღვეს გუბერნატორი
გამოუცხადოს ეს დადგენილება ხსენე-
ბულ პირთ, რათა მათ დაუყოვნებლივ
დასტოვონ სამსახური.

საფოსტო მარკები. საფოსტო მთა-
ვარ გამგების მიერ გამოცხადებულია:
1, 2, 3, 4, 5, 7, 10, 14, 15, 25, 50,
50 და 70 კ მარკების ხმარება 1910 წ.
1 მაისამდე გრძელდებოა, ე. ი. იმ დრო-
მდე, სანამ ახალი ფორმის მარკები არ
იქნება შემოღებული.

ავტომობილების მოძრაობა. მ.
ტერ-ამბროვს ნება ეძლევა ავტომობი-
ლები ამუშაოს თფილისიდან თფილისში-
ღე და თფილისიდან—სიღნაღამდე, ვადა 1910 წ.
15 იანვრამდე ეძლევა.

კავკასიის სამოსწ. ოლქის მზრუნ-
ველს თფ. გუბერნატორმა აცნობა, რომ
ახალციხის ქალაქის გამგეობა მათაა
ყველა ის ვალდებულება იკისროს, რაც
სამოსწავლო მთავრობამ მოითხოვა ახალ-
ციხის სავაეო პროგნოზის განხილვის შე-
სახებო.

ქალაქის სამოსწავლო კომისიის
კრება შესდგება პარსეკვს, 18 დეკემ-
ბერს, რომელიც გააჩვენებს რამდენიმე
თხოვნას, რომელიც შეეება 1 და 2
საქილებო გიმნაზიებში განთავსებულ
ბულ ორას-ორას მანეთიან სტიპენდი-
ბის განაწილებას.

გვ. „კავკასის“ რედაქტორ-
გამგებლობა კავკასიის უმაღლესი მთა-
ვრობის მიერ ე. ვ. სტრატონოვს მიენ-
და 1910 წ. 1 იანვრიდან.
ქალაქის სტაბენდები. რუსეთის
პრესის 200 წლ. არსებობის გამო თფ.
ქალაქის გამგეობამ დაადგინა დაარსოს

თფ. საშვალო სასწავლებლებისათვის ორი
120 მ. სტიპენდია.
მღვდლების სიწმიდის თფილისში
20 დეკემბრამდე გასტანს. კერძო პირთ
სიწმიდეს დასწრების ნებას არ აძლევენ.

ყუმბარების წესი. მიმდინარე
წლის 28 მაისს მუშტარის ქუჩაზე პო-
ლიციამ გაჩხრია მეეტლის პეტრე ვასილ-
იევის ბინა და ჩხრეის დროს აღმოჩინა 4
ყუმბარა და ყუმბარების დასამზადებელი პე-
ვრი წაშალი და სხვა მასალა. ბოქაულის
შეკითხვაზე: თუ ვინ ამზადებს ყუმბარებს
—მეო, მიუგო ა. ვასილიევი და ამ სა-
ქმეში არაფერ დახმარებას არ მიწვედაო. ჩ-
ხრეკა გაგრძელდა, ბევრი ყალიბი პას-
პორტები აღმოჩინეს. პასპორტის დასა-
მზადებელი ბეჭდები, არა ლეგალური
ლიტერატურა და სხვა. ჩხრეის დროს
შეიპყრეს ა. ვასილიევი, პ. ისტარნიკი,
პ. ვასილიევი, ა. ოტროშენკო და პე-
კენი. საქმის გაჩვენის დღეს, ამა წლის
14 დეკემბერს, ბრალდებულებმა განიმე-
რეს ის, რაც შეკითხვის დროს სთქვეს. სა-
სამართლომ ყველა ბრალდებულნი დამნა-
შავეთ იცნო და მიუსაჯა გამასწო-
რებელ რაზმში გაგზავნა 1-ნახევარ წლი-
დან 4 წლამდე თითოს.

ჯარში გასაწვევ კაცის მიღება,
ხვალ. 17 დეკემბერს, ქალაქის სამხედ-
რო საკრებულოში მოხდება ახლათ
გასაწვევ ჯარის კაცთა მიღება, რომელ-
ნიც ამ დრომდე არ გამოცხადებულან.

შეპრობა. 15 დეკემბერს პოლი-
ციამ შეიპყრო ადინისტრატორული წე-
სით გადასახლებული ქალაქ. გორის
მცხოვრები ლ. ი. სააკაძე.

სხვადასხვა ამბები. 15 დეკემბერს,
თფილისის მცხოვრებმა ს. პ. მახსინამა,
ანაცხადა, რომ დღემო, ვილატემა სახამ-
თრო პალტო მოზარეს, ექვით მან მოუთი-
თა ქურდებზე, ვილატე მანშაშვილზე,
რომელიც სიმწიფის მოწმობის მისაღებათ
ემზადებოა და მის ახანაგ ი. ხ. მკუ-
შვილზე, რომელიც ბაგრატიონის ქუჩა-
ზე ცხოვრობს. ამავე დღეს, სოლოლა-
ვის ქუჩაზე მცხოვრებმა, ვაქარმა ა. ო.
ტერ-საკაძემ პოლიციას განუცხადა, რომ
14 დეკემბერს მისმა მოსამსახურე გო-
ვამ 2825 მ. ღირებული ოქრო-ვერ-
ცხლის სხვადასხვა ნივთები გაიტაცა და
სადაც მიიძაღა.

ჭაიათრიდან გვატყობინებენ. 13
ამ თვის ბ. გიორგაძემ ადგილობრივ სახ.
უნივერს. თაოსნობით წაიკითხა ლექცია
ერთობაზე. ლექცია ერთობ შინაარსიანი
იყო, თან მშვენიერის ქართულით ნათ-
ქვამი. ხალხი ნაკლებათ დაეწრო. იყო
მხოლოდ ეგრეთ წოდებული „ინტელი-
გენცა“, მუშებს კი ნაკლებათ ვხედა-
დით. ასეთი დაუდევრობა არ ახალია მათ-
თის მხრით.

ამავე დღეს საძარცველი ჩაეყარა
კოპერატორულ ამხანაგობას. ლექციის
შემდეგ გამართულ კრებაზე 25-მდე წვე-
რი ჩაეწერა, არჩეულ იქნა დროებითი
გამგეობა, რომელმაც წევრები უნდა მო-
აგროვოს, ფული მოკრიბოს ახლო მომა-
ვალში. ხელახალი კრება უნდა დანიშნონ,
როცა უნდა იარჩიონ მუდმივი გამგეობა
და შეუდგენ საქმეს. მიგაქცევთ აქაური
საზოგადოების ყურადღებას ერთ სიმა-
ტურ განზახვას. ყოფილი დებუტატი
ვის-მონ წერეთელი კისრულობს შემდეგს:
ესიკ მიწის სიფიქროს გამო გადასახ-
ლება უხდებათ გორის მაზრაში და
კახეთში, ხელმძღვანელობას უწევს.
გაგებული აქვს ადგილობრივ მიწებს-
ფსი და სხვა საქირო პირობები. ეს გ-
რეკომება ქიათურის ახლო მდებარე სოფ-
ფლებისთვისაა სანიტერესო, ვინაიდან
ამ რაიონიდან ბევრი გლეხები მიდის
დასასახლებლათ კახეთში და ხშირათ აღ-
გილობრივ პირობების უკუდინარონი
ჩარჩებს უფარდებიან ხელში.

ფურნალი „ნაკადული“. რედაქციამ
შიადო სავაწველო ფურნალი „ნაკადული“
დექემბრის 2-ს ნომერი, მდიერ წლები-
თათვის და ვრძელათ. ფურნალი მთავსე-
ბულა დექემბერი და მთხრობათ: ო. კლო-
შვილის, ვ. ვაგაშვილის, კანკელიას, ნ.
ხაკამიძის, ა. შანშაშვილის, წერელები: არ,
ჯარჯიასის, ახ. წყაპისა და სხ. ფურნალი
ხვევლებითა სუფთათაა გამოცემული.

**წერა-კითხვის საზო-
გადობა**

მიღიანი. განსხიდევლათ ანკარიშის შე-
რე მუხლა, რომელიც შეუება „საზოგადო-
ბის“ გამგეობის მოქმედებას.
3. ქიქინაძე. ეს მუხლი თავის თავთ მარ-
ტვია, ირ-სამ გვერდს შეიფებს. არის ზო-
გაერთი ადგილები, რომელსაც უწარდეება

უნდა მიექცეს. აქ არის ნაწილები რამდენი
კრება გამართა გამგეობამ და რომელი წვე-
რნიდან დაესწრა ამ კრებას. გამგეობის
წვერთა შორის მოხსენებულა გ. ზღანოვი-
ნი, რომელიც გამგეობის არც ერთ კრებას
არ დასწრებია. ამას გარდა, ერთი წვე-
რთაგანს გამგეობა უნდა ათქვას. კრებაში არ
იღვბო ზღანოვის თუ გამგეობის კრებას არ
დასწრებოდა, თარეუ ამ სხვა აირჩევა და
ან რამე დამსახურებას გამოხსავდა. საინტე-
რესოა ვიფიქროთ, შიადო რამე ზამა გამ-
გეობამ ასეთი წვერების შესახებ თუ არა?
გამგეობა თავისი შედეგითაა უდგება
საქმეებს თუ არა? გამგეობის ამის შესახებ
არაფერი უცხობათა. ის კი აშკარაა, რომ
როდესაც საქმე ცოტა იყო, გამგეობის წვე-
რები საჭიროზე მეტი იყვნენ, როდესაც საქმე
ბევრია, მაშინ კი წვერების რიცხვი შემი-
რებულა. ანკარიშის 37 გვერდზე ნათქვამა:
1908 წ. განსაჯელთა 46 სხვადასხვა და-
ნიშნულა აუო განსხიდევლათ 45 საქმე,
რომელთაგან 81 გადადგა შემდეგი სხვა-
მისთვის და 374 გაარჩა იმავე სხვადასხვა.
ასეთი ანკარიშის წარმადგენა, სულ რომ არ
წარმადგინათ ის სჯობა. სასურველათ ან-
კარიშში ურდლათ იქნას გამგეობის მოქმე-
დება აღნიშნულა.

მიღიანი. ზღანოვის დასახველს იმ პი-
რებმა, ვინც სასურველათ სწინდა მის მოქ-
მედებს „საზოგადოებაში“, მკარამ ვერ გად-
მოვიდა აქ.
3. ქიქინაძე. გვეითებთ: მუხუმს და
წინის-სიყვარის რევიზია მოახდინეთ?
თავმჯღ. მოახდინეთ.
3. ქიქინაძე. მე დღეს „დროებაში“ (278)
წყვიტებო მუხუმის რევიზია ვერ არ მოეხ-
დენათო. მე საჭიროთ ვსწინბ ამ ადენიმ-
ნათქვამ რევიზია?
თავმჯღ. დავიწყოთ, მკარამ ვერ მოვა-
თავუე.

3. ქიქინაძე. მამ გამგეობას ძალეები არ
ეოლათ. აქ რსენჯობა კი არ არის საჭირო,
არამედ—რევიზია ანკარიშის ცაქვს ჩვენს შე-
კითხვასუ.
ხარტიველი. მარმანდე კრებაზე ინსტ-
რუქტია მიხედ გამგეობას დასამტვიცებლათ.
მიღიანი. ინსტრუქციას ვერ მისურველათ
ვსტედინ და ანკარიშის იმის შესახებ შემდეგ
წარმოადგენათ.

3. ქიქინაძე. ან საზოგადო კრების მიერ
ინსტრუქციის წარდგენა შედგამა იყო, ან ეს
საზოგადოების მითხრობილება კანონიერი
იყო და გამგეობამ ის არ შესწრულა. მდე-
ნის მასხუი მე უახნობათ მიამჩნია.
თავმჯღ. ინსტრუქციის შესახებ ანკარიშს
წარმოადგენლობის ბრდას მე ველებოდა ჩემს
თავზე.
მიღიანი. შესამე მუხლა შეეება დამხმა-
რებელ წვერებს, მეოთხე—„საზოგადოების“
სჯალს და წინის-სიყვარის.

ფ. მველიძე. ბატონოებო, სჯალის მდე-
მარებას ჩვენ გუნდობათ ორი მხრით. ერთი
ამის ანკარიში მოხსენებულა რევიზორების
მიერ. რევიზორები ეიგუ გამგეობის წვერე-
ბმა. რევიზიას ხსენებ და მოხსენებს ადგი-
ნენ. ბოდვას ბათუმის სჯალის შესახებ მარ-
მანდელ ანკარიშამდე უსაქვლეურებდა გამგეო-
ბას, რომ ბათუმის სჯალის ბიბლიოთეკა
ქდერ დარბია ქართული წიგნებისათ. ამ
გარეშობას აღნიშნავდნ გამგეობის სხვა წვე-
რებიც, რომლებმაც „საზოგადოების“ სხვა
სჯალემა მოახსენებ რევიზიას. ამ შემთხვე-
ვაში რევიზორები თავის ადგილზე არის,
მკარამ როგარდ გამგეობამ შედიან, მაშინ-
ვე ვაიწველათ აფანათი დადგენიება. უთ-
ველ წლობით მუარდება ეს საევედური და
ზომები არ სჩანს. გამგეობას არავითარი მა-
ტუსადება ზომები არ მიედა. ახლა ვი-
კითხობ, რას გვეშებება ცხრილი? ეს ცხრი-
რად დადგენს ჩვენს გვერდს სჯალებში. მაკ.
ქუთაისის ეიმხაზამა, ანკარიშს თუ დავუ-
ფრებოთ, არც სტალეები უნდა იყოს, არც
სქამები და არც დაფები. ასეა სხვა სჯა-
ლების შესახებ. ძალა-უნებურათ ადამიანს
ქვე შედის ანკარიშის სისწორესე. ჩვენ
არ შეგვიძლიან ანკარიშის უარყოფით
არ მოვეუწრათ.

ლ. ბოცვაძე. ბათუმის სჯალის შესახებ
შედგომები იმით აღნიშნუ, რომ გამგეო-
ბის ზომები მიედა. ზოგაერთი შენიშვნა
გამგეობამ ეივერ დაავაყოფიდა. სრევი-
ზიო კომისია და გამგეობა აღნიშნავენ პრო-
გნამის შემუშავების საჭიროებას. ეივერ
შეუდგა სასჯალეო სქება ამ ცვლილებების
მისაღებას. პროგნამებისათვის ვეჭვს დაშ-
დებუთ მასდა, რომლის დაგეშავებას შეეუ-
დექით შემოფიქრასუ. მაშინდან მოწყაუთა
რიცხვის განსხდელათ ბათუმის სჯალში სა-
კითხი ასე გადაწდა. მასწავლელათ მოაწვიეს

ქართული მამადლიან, რომელიც ბათუმის
სჯალში სწავლობდა და ოსმალეთში დამ-
თავრა განათლება. დღეს ბათუმის სჯალში
28 მამადლიანი სწავლობენ.
ს. მ. ბუაჩიანი. წარსულა მთხრობის
დროს ხალხს სწავლებს კავკასიის სწავ-
ლებას სამშობლო ენაზე უნდა სწარმოებულა.
ეს საკითხი დიდ შურადღებას მოითხოვს.
„საზოგადოებაში“ დავუბნებდევ უნდა შეიშე-
შავოს სჯალების ტიპი და პროგრამა. საჭი-
როა „საზოგადოებაში“ ეივერს განსუორებულა
ინსტრუქტორი სჯალებისათვის.

თოთიბაძე. თფილისში არსებობს „საზო-
გადოების“ წეთი ბიბლიოთეკა, რომელიც
ერთი უკვე დაიკეტა. გამგეობას არა აქვს
მარდმანი და მითავიდეებობა ბიბლიოთეკისათ.
ბიბლიოთეკები გერდო მარების სჯალმა. გ-
ზეუბების გამოწერის შესახებ არავითარი წესი
არ არის შემადებული. მადლიანმა ბევრი
წიგნები ტუედა აწვიდა და სამითხველე კი
ცრავიდა. საჭიროა ბიბლიოთეკების რევი-
ზია.

3. სურგულაძე. ბიბლიოთეკის მითხვე-
ლებისაგან ძალიან ცოტა შემოსხვია აქვს და
ამიტომ არ შეგვიძლიან ქართული წიგნებიც
შევიძინათ და რუსული ჰერიადლელი გამო-
ცემინდ გამოავწროთ.
3. ქიქინაძე. ბევრი მავალითემა გვაქვს
იმისი, რომ რევიზორების შენიშვნები არ
სრულდება. წინარების სჯალის მასწავლე-
ბისათვის სთფილის საზოგადოების ფფი
სახანოში შეაქვს. მასწავლელები კი წამაგირს
მთელი წლობით ვერ დებულობს. 25 მას.
ქონდას მასწავლელს ვამაგირი და იმის
ადებასაც თავის დროზე ვერ ედრისონ? გამ-
გეობამ იღონა თუ არა ამის შესახებ რამე,
ანკარიშამდ არ სჩანს.

მიღიანი. სჯალის ხსენებო ხრჯი იგი-
ნა სოფელმა, მკარამ გადახდას აფიანებენ.
გლეხებს კი ძალს ვერ დავატრათ. ჩვენ ვა-
დლებთ მასწავლელს 15 მ. და სოფელი 20
მას. დირექციამ ვინიდეუთ, მარს არავერი
გამოვიდა. მასწავლელს ჩვენ ერთდროული
დახმარება დამოაუწინეთ.

3. ქიქინაძე. ბათუმის სჯალში უთფი-
ლად დარსებული სჯალის გურები. ო. კოკო-
დაშვილა აღნიშნავს, რომ გურებისათვის სა-
ჭიროა შეუდგინოს მასწავლელა. ეს მოთ-
ხოვნილება სამართლიანია. გამგეობამ იღონა
რამე ამის შესახებ თუ არა? გარდა ამისა,
სენაგის სჯალში მასწავლელათ უთფილად
დართკითხანი, რომელიც 1 წელიწადთ რაც
ციეობათ აკათ არის. ამ გარემოებას შეუძლიან
სჯალის წარმატება შეავწროს.

ლ. ბოცვაძე. ღლოთკითხანიც ვათმუ-
ფობს, მკარამ მისი სხვადას გადევანს არ
მოხერხდა ვამაგირის მხრით. ქუთაისში ოთ-
ხოვს მისთვის ადგილი, მკარამ ეს შეუძლე-
ბული შექნა. ამ ვამაგო ღლოთკითხანიც ვან-
სდათათ და სჯალის საქმე ადარ დაბრყო-
დება.

ქიქინაძე. ანკარიშის 99 გვერდზე დივი-
მართათ სჯალის რევიზორი, თფილისადკა
გათხრობს: „სჯალად დავთავადიერე ამ წლის
მაისის 21-ს. წინა დღეს მასწავლელს უკვე
გაქვდა ბეშეები სასაფხულეთ და გამოც-
დის დროს 23 მასწავლელს ძლივს მოეუწრეთ
თავი და ისიც მარტო მიგრელი განყოფი-
ლებიდან, მკარამ განყოფილებიდან კი სრუ-
ლებით არავინ გამოცხადებულა“. თუ ბ. ეიფ-
მისე ემატება ასეთი შეტომა, ბ. თფილ-
დავს ეს არ ემატება. მთავარაკეთვანია არავინ
შეუბნა სჯალების სემეშნეუ შხარეს. გამ-
გეობამ მასწავლელები უნდა იყოს ანკარიშის
ციფრებსზელად. ბათუმის სჯალის შემოსაჯ-
კასაჯალის ბოლეს, ანკარიშის 43 გვერდზე
ნათქვამა: სხვადასხვა ხრჯები 1,200 მ. და
33 კ. როდესაც სჯალის საერთო კასაჯალი
5,325 მ. და 44 განვიეთ, მაშინ „სხვადა-
სხვა“ ხრჯების მუხლში 1,200 მ. ძალიან
დდი იდობთ. ასეთ ექვებს ბაღებს წინარე-
ვის სჯალის ხრჯები. არც ქუთაისის სჯა-
ლას უვეთეს მდგომარეობაში. აუბს თუ არა
ამის შესახებ გამგეობა მასწავლელს? გამგეობას
არც ბიბლიოთეკის წიგნები შეუშოქტება. სა-
ზოგადოებაში გამგეობამ ვიველიეუ შემოთ აღნიშ-
ნულ კითხვებს დამაგეოფიდეებუდა მასხუი
მოკვეტს. სანამ გამგეობა ამას არ შესწრ-
ავებს, მანამდე ჩვენ ანკარიშს ვერ დავატ-
კიბებთ.

თავმჯღ. მოხსენებმა უკვე ესთქე, ჩვენ
ნა სურვილად ცნობაში მოგეფანათ ეველ-
ფერი, რაც ვეჭვს. დავაბდეუთ, გვაგაბ-
ბუთებო ჩვენი საქმე და მასხუი მერე მოკეტ-
სოვეთ.

ტუცვაძე. ჩვენი „საზოგადოების“ საქმე
ისეა მოწყობი

